

Remissvar

2022-174

2022-08-05

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Ytterligare skattesänkningar för personer med sjukersättning och aktivitetsersättning

Fi2022/01284

SAMMANFATTNING

I promemorian föreslås en förstärkning av skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning. Syftet med förslaget är att ta bort den skillnad i beskattning av sådan ersättning och av arbetsinkomster som fortfarande finns i vissa inkomstintervall samt att öka den disponibla inkomsten för personer som får sjukersättning och aktivitetsersättning. Promemorian lyfter främst rättviseskäl och fördelningspolitiska skäl för förslaget.

Konjunkturinstitutet delar i stort bedömningen att den föreslagna åtgärden uppfyller sitt syfte, åtminstone om man bortser från eventuella långsiktigt negativa fördelningspolitiska effekter av förslag i denna riktning, men vill lyfta några kommentarer på analysen, vilka följer nedan.

ALTERNATIVA ÅTGÄRDER

Eftersom ett syfte med förslaget är att ta bort skillnaden i beskattning av arbetsinkomster och sjuk- och aktivitetsersättning avfärdas förslaget som endast skulle öka den disponibla inkomsten för gruppen. Konjunkturinstitutet tycker ändå att det skulle vara intressant med en diskussion av hur förslaget förhåller sig till de ekonomiska förbättringar för gruppen som gäller från januari 2022 och alternativa åtgärder på transfereringssidan. En fråga är hur mycket man anser att den disponibla inkomsten för gruppen bör öka för att vara mer i linje med disponibel inkomst i andra grupper.

MÅLKONFLIKTEN MELLAN FÖRDELNING OCH SAMHÄLLSEKONOMISK EFFEKTIVITET

Promemorian framhåller att ersättningen är kopplad till varaktigt nedsatt eller långvarigt nedsatt arbetsförmåga och att det är fråga om personer som i hög utsträckning inte har möjlighet att stå till arbetsmarknadens förfogande. Förslaget kan således med denna förutsättning sägas ha positiva effekter på fördelningen utan att ha negativa effekter för den samhällsekonomiska effektiviteten i termer av sysselsättning.

Konjunkturinstitutet instämmer i promemorians bedömning att sysselsättningsstatusen för gruppen med sjukersättning sannolikt inte påverkas i någon större utsträckning av ekonomiska incitament. Främst mot bakgrund av resultaten i den studie av IFAU som promemorian refererar till.

Vad gäller personer med aktivitetsersättning är det emellertid, som promemorian också påpekar, möjligt att de står närmare arbetsmarknaden i och med att det inte krävs samma

varaktighet i nedsättningen av arbetsförmågan för att beviljas aktivitetsersättning som för sjukersättning. En ytterligare indikation på att gruppen kan stå närmare arbetsmarknaden, som inte omnämns i promemorian, är att det sedan 2017 är möjligt för personer mellan 19–29 år att beviljas sjukersättning om personen i fråga bedöms ha en livslång funktionsnedsättning och det är osannolikt att denne någonsin kommer att kunna arbeta igen. Promemorian menar att då 90 procent av mottagarna av aktivitetsersättning har den på heltid och att majoriteten har ersättning på garantinivå till följd av att de inte arbetat tidigare tyder på att ekonomiska incitament har en liten effekt på sysselsättningen bland personer med denna ersättning. Konjunkturinstitutet tycker att resonemanget skulle kunna utvecklas något. Ringa arbetsmarknadserfarenhet kan i viss utsträckning förväntas i och med att de som beviljas aktivitetsersättning är relativt unga. En uppgift som hade varit informativ är hur många, om några, som går från aktivitetsersättning till arbetsinkomst (eller andra inkomster). Unga personer har många år framför sig och en tidig kontakt med arbetsmarknaden är generellt sett viktig för framtida inkomster och välfärd. Därmed kan det vara särskilt viktigt för gruppen att det finns goda incitament att öka kopplingen till arbetsmarknaden.

Slutligen bygger analysen av förslagets sysselsättningseffekter på hur grupperna ser ut idag, vilket också är brukligt eftersom ett förslag inte kan ta hänsyn till alla eventuella framtida åtgärder som skulle påverka analysen. Men Konjunkturinstitutet anser ändå att det med fördel kan diskuteras vad som skulle hända om kriterierna för vilka som beviljas sjuk- och aktivitetsersättning ändras i framtiden. Särskilt eftersom det finns ett förslag framtaget som skulle ändra bedömningen av arbetsförmågan inom sjuk- och aktivitetsersättningen och göra att fler än idag beviljas dessa ersättningar.¹ Detta skulle sannolikt leda till att personer med en starkare arbetsmarknadsanknytning beviljas ersättningarna, vilket ökar den samhällsekonomiska effektiviteten av att ha en skillnad i beskattning mellan dessa ersättningar och arbetsinkomster. Dessutom minskar argumenten för varför just denna grupp ska erhålla en sådan skattereduktion och inte grupper med andra förvärvsinkomster, såsom sjukpenning eller a-kassa. Givet skälen bakom förslaget uppstår därmed frågan om man avser öka skillnaden i beskattning igen om arbetsmarknadsanknytningen bland personer med sjuk- och aktivitetsersättning skulle öka.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Urban Hansson Brusewitz. Föredragande har varit Maria Gustafsson.

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör

¹ Se promemorian "Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga", S2021/07176.